

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 42/2006 vp

Hallituksen esitys maatalousyrittäjän eläkelaksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä lokakuuta 2006 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen maatalousyrittäjän eläkelaksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi (HE 196/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Maritta Hirvi ja ylitarkastaja Carita Wuorenjuuri, sosiaali- ja terveysministeriö
- kehityspäällikkö Maijaliisa Takanen, Eläketurvakeskus

- lakiasiainpäälikkö Sonja Lilius, Maatalousyrittäjien eläkelaitos MELA
- agrologi Kallepekka Toivonen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- lakimies Jarmo Pätäri, Akava ry
- asiantuntija Johan Åström, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- sosiaalipoliittinen asiantuntija Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lakimies Heli Puura, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät.

Lisäksi Kansaneläkelaitos on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan uusittavaksi maatalousyrittäjien työeläkkeitä koskeva lainsäädäntö. Maatalousyrittäjän eläketurvaa, joka on pääosin sisällöltään samanlainen kuin palkansaajan eläketurva, koskevan lainsäädännön rakenne uudistettaisiin työntekijän eläkelakia vastaavaksi. Samalla yksittäisten säännösten sanamuotoa selkeytettäisiin ja täsmennettäisiin. Maatalousyrittäjän eläkelakiin tehtäisiin myös työntekijän eläkelaista aiheutuvat muutokset. Maatalousyrittäjän ja palkansaajan eläketurva säilyy pääosin sisällöltään samanlaisena.

Maatalousyrittäjän eläkelain voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi erillisellä voimaannapolailla. Siinä olisivat maatalousyrittäjän eläkelain voimaantuloa koskevien säännösten lisäksi säännökset vakuuttamisvelvollisuudesta vapautusten lakkaamisesta, ennen vuotta 1947 syntyneiden maatalousyrittäjien oikeudesta osa-aika-eläkkeeseen ja ennen vuotta 1950 syntyneiden maatalousyrittäjien oikeudesta työttömyyseläkkeeseen.

Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain, maatalousyrittäjien luopu-

mistuesta annetun lain, maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain, luopumiseläkelain, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain ja maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta. Mainittuihin lakeihin sisältyvät viittaukset maatalousyrittä-

jien eläkelakiin on muutettava, koska maatalousyrittäjien eläkelaki ehdotetaan kumottavaksi maatalousyrittäjän eläkelain voimaantulolaissa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Ehdotus maatalousyrittäjän eläkelainsäädännön uudistamiseksi on pääosiltaan tekninen, lainsäädäntöä selkeyttävä ehdotus. Vaikka nyt ehdotetaan säädettäväksi uusi maatalousyrittäjän eläkelaki, ei maatalousyrittäjien eläketurvaan ehdoteta merkittäviä sisällöllisiä muutoksia. Ehdotettu uusi laki ajanmukaistaa ja selkiyttää maatalousyrittäjiä koskevia työeläkesäännöksiä.

Ehdotuksiin sisältyy joitakin yksittäisiä maatalousyrittäjien eläketurvaa parantavia muutoksia. Muutokset ovat vastaavat kuin yrittäjän eläkelakiin on hyväksytty. Maatalousyrittäjän avo-
puolison eläketurva paranee, kun perheenjäsenen määritelmää ehdotetaan laajennettavaksi. Jatkossa vanhuuseläke voitaisiin myöntää takautuvasti kolmelta eläkkeen hakemista edeltävältä kuukaudelta. Lisäksi vanhuuseläkkeellä oleva maatalousyrittäjätoimintaa harjoittava olisi uuden lain mukaan vapautettu vakuuttamisvelvollisuudesta.

Maatalousyrittäjän eläkelakiin ehdotetaan työntekijän eläkelakia ja yrittäjän eläkelakia vastaavasti otettavaksi säännös, jonka mukaan maatalousyrittäjälle lähetetään vuodesta 2008 alkaen vuosittain ote eläkerekisteristä. Muutos on merkittävä maatalousyrittäjän kannalta, koska otteen lähettäminen on uudessa laissa kytketty vanhentumisaikoihin siten, että otteessa olevat eläkkeeseen vaikuttavat tiedot on vaadittava

oikaistavaksi viiden vuoden kuluessa. Eläkelaitoksen velvollisuus selvittää maatalousyrittäjän eläkeoikeuteen vaikuttavia tietoja rajattaisiin takautuvalla ajalla kuluvaan ja viiteen sitä edeltävään vuoteen. Sitä aikaisemmalta ajalta tietojen oikeellisuutta ei selvitetä eikä niitä muutettaisi muutoin kuin maatalousyrittäjän esittämän riidattoman selvityksen perusteella.

Valiokunta pitää myönteisenä, että eläkelaitos lähettää vuosittain maatalousyrittäjälle tiedon kokonaistyöstulosta sekä kertyneestä eläkkeestä. Otteen saaminen lisää maatalousyrittäjän tietoisuutta omasta eläketurvastaan. Valiokunta korostaa kuitenkin, että eläkeotteen oikeudellinen merkitys ja sen tarkistamisen tärkeys ei voi olla maatalousyrittäjän tiedossa ilman tehokasta tiedottamista. Tästä syystä eläkelaitoksessa tulee huolella paneutua asiasta tiedottamiseen sekä varata tiedottamiseen riittävästi resursseja.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hallintoa koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat vastuuhenkilöiden pätevyysvaatimuksia koskevat muutokset kuin työeläkeyhtiöiden osalta on vuoden 2007 alusta tulossa voimaan. Muutos on perusteltu, koska eläkelaitoksen varojen sijoittaminen on jatkossa mahdollista aikaisempaa riskillisemmin. Päätöksentekijöiden asiantuntemusta on tästä syystä tarpeen lisätä.

Yksityiskohtaiset perustelut**1. lakiehdotus**

17 §. Kasvullisen metsämaan työtulo. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan euromäärässä olevan kirjoitusvirheen korjaamista.

114 §. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät. Eduskunnassa samaan aikaan käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä HE 132/2006 vp on ehdotettu muutettavaksi maatalousyrittäjien eläkelakia sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia. Eduskuntakäsittelyssä mainittuihin lakiehdotuksiin sisältyvä uudistus hyväksytään hallituksen esityksestä poiketen väliaikaisena. Tästä syystä pykälän 1 momentin 10 kohdasta tulee poistaa viittaus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin, koska Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ei hallituksen esityksen HE 132/2006 vp yhteydessä ehdoteta uutta tapaturmavakuutusmaksujärjestelmän vakuutusmaksualennuksen toimeenpanoon sekä maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntien toteuttamiseen liittyvää tehtävää.

128 §. Tilintarkastus. Pykälän 1—3 momentit vastaavat sisällöltään voimassa olevan maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969, MYEL) tilintarkastusta koskevan 17 c §:n 1—3 momentteja. Niissä on otettu huomioon myös eduskunnassa samanaikaisesti käsittelyssä olevasta hallituksen esityksestä (HE 194/2006 vp) tilintarkastuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi johtuvat muutokset.

Pykälän 4 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevaa MYEL:n 17 c §:n 5 momenttia.

129 §. Tilintarkastajan määrääminen. Pykälän 1 ja 2 momentit vastaavat sisällöltään voimassa olevaa MYEL:n tilintarkastajan määräämistä

koskevan 17 d §:n 1 ja 2 momentteja. Niissä on otettu huomioon myös vireillä olevasta hallituksen esityksestä tilintarkastuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi johtuvat muutokset.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan säännöstä Vakuutusvalvontaviraston velvollisuudesta pyytää tilintarkastajan riippumattomuutta koskeva lausunto Keskuskauppakamarilta. Momentissa on otettu huomioon myös vireillä olevasta edellä mainitusta hallituksen esityksestä johtuvat muutokset.

Pykälän 4 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevaa MYEL:n 17 d §:n 3 momenttia.

2. lakiehdotus

Eduskuntakäsittelyssä hallituksen esitykseen HE 132/2006 vp hyväksyttävien muutosten johdosta lakiehdotuksen 1 §:ään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ehdotetaan kalenterivuosisiksi 2007—2009 uutta tapaturmavakuutusjärjestelmän vakuutusmaksualennuksen toimeenpanoon sekä maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntien toteuttamiseen liittyvää tehtävää.

8. lakiehdotus

17 §. Pykälän 4 momentissa oleva säädösviittaus ehdotetaan korjattavaksi koskemaan voimassa olevaa työterveyshuoltolakia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden liokunta ehdottaa,

että 3.—7. sekä 9. ja 10. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1., 2. ja 8. lakiehdotus hyväksytään muutettuina. (Valiokunnan muutosehdotukset)

*Valiokunnan muutosehdotukset***1.****Maatalousyrittäjän eläkelaki**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

17 §

YLEISET SÄÄNNÖKSET*Kasvullisen metsämaan työtulo*

1 luku

Kasvullisen metsämaan vuotuista työtuloa määriteltäessä pidetään perustyötulona hehtaarilta:

Lain tarkoitus

1 ja 2 §
(Kuten HE)

	euroa
Etelä-Suomessa ensimmäisiltä 120 hehtaarilta	45,86

2 luku

seuraavilta 280 hehtaarilta	22,93
-----------------------------	-------

Lain soveltamisala

3—9 §
(Kuten HE)

Keski-Suomessa ensimmäisiltä 150 hehtaarilta	36,69
seuraavilta 350 hehtaarilta	18,34
Pohjois-Suomessa ensimmäisiltä 200 hehtaarilta	27,52
seuraavilta 500 hehtaarilta	13,76

II OSA

(2 ja 3 mom. kuten HE)

VAKUUTTAMISTA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

18—21 §
(Kuten HE)

3 luku

4 luku

Eläketurvan järjestäminen**Vakuutusmaksut**

10—16 §
(Kuten HE)

22—30 §
(Kuten HE)

III OSA

ELÄKKEITÄ, KUNTOUTUSTA JA RYHMÄHENKIVAKUUTUSTA SEKÄ NIIDEN TOIMEENPANOJA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

5 luku

Eläke- ja kuntoutusetuudet sekä ryhmähenkivakuutuskorvaus

31—66 §
(Kuten HE)

6 luku

Eläkkeen määräytyminen

67—85 §
(Kuten HE)

7 luku

Eläkkeen hakeminen ja päätökset

86—91 §
(Kuten HE)

8 luku

Eläkkeen maksaminen, viivästyskorotus ja takaisinperintä

92—102 §
(Kuten HE)

9 luku

Muutoksenhaku

103—113 §
(Kuten HE)

IV OSA

MAATALOUSYRITTÄJIEN ELÄKELAITOS

10 luku

Eläkelaitoksen tehtävät

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:
(1—9 kohta kuten HE)

10) työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitettuun maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä siten kuin tässä laissa (*poist.*) säädetään.

(2—4 mom. kuten HE)

115 §
(Kuten HE)

11 luku

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hallintoa koskevat säännökset

116—127 §
(Kuten HE)

128 §

Tilintarkastus

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään. (*Poist.*)

Eläkelaitoksen kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta sekä hallintoa tarkastamaan valtuuskunnan on tilikaudeksi kerrallaan valittava vähintään kaksi (*poist.*) tilintarkastajaa ja heille (*poist.*) varatilintarkastajat. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava *tilintarkastuslaissa* tarkoitettu Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai Keskuskauppakamarin hyväksymä tilin-

tarkastusyhteisö. Tilintarkastajan tehtävä päättyy tilikauden päätyttyä pidettävässä eläkelaitoksen valtuuskunnan varsinaisessa kokouksessa tai milloin uusi tilintarkastaja on valittu tämän tilalle.

Valtuuskunnan on nimettävä yksi tilintarkastaja valvontatilintarkastajana huolehtimaan eläkelaitoksen kirjanpidon ja hallinnon tehokaasta valvonnasta tilikauden aikana. Lisäksi on nimettävä yksi tilintarkastaja tai varatilintarkastaja valvontatilintarkastajan sijaiseksi. Valvontatilintarkastajan ja tämän sijaisen on oltava 3 momentissa tarkoitettu tilintarkastaja.

(4 mom. poist.)

(4 mom. kuten HE:n 5 mom.)

129 §

Tilintarkastajan määrääminen

Vakuutusvalvontaviraston on ilmoituksesta määrättävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos (poist.) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti tai tilintarkastajalla ei ole *tilintarkastuslaissa* tarkoitettua kelpoisuutta tai milloin tilintarkastaja ei ole *tilintarkastuslaissa* tarkoitettulla tavalla riippumaton.

(2 mom. kuten HE)

Vakuutusvalvontaviraston on pyydettävä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentissa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista. (Uusi)

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, on eläkelaitoksen hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun eläkelaitokselle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Vakuutusvalvontaviraston määrämän tilintarkastajan tilalle.

130—134 §
(Kuten HE)

12 luku

Kustannusten jako

135 —137 §
(Kuten HE)

V OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

13 luku

Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito

138—146 §
(Kuten HE)

14 luku

Erinäisiä määräyksiä

147—155 §
(Kuten HE)

2.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain voimaannpanosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
(1—3 mom. kuten HE)
Sen lisäksi, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n 1 momentin 10 kohdassa säädetään, kalenterivuosina 2007—2009 Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tulee huolehtia myös niistä työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitettuun maatalousyrittäjien työterveyshuol-

toon liittyvistä tehtävistä, joista säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa. (Uusi)

2—31 §
(Kuten HE)

8.

Laki**maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 2 ja 3 §, 7 §:n 1 momentin 1, 2 ja 4 kohta, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §:n 1 momentti, 13 §:n 2 ja 3 momentti, 15 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 1—4 momentti, 18 §, 21 §:n 1 ja 4 momentti ja 22 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat, 3 § ja 7 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta laissa 977/1993, 7 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1283/2001, (poist.) 11 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1070/1990, 12 §:n 1 momentti laissa 1644/1992, 13 §:n 2 momentti ja 15 §:n 1 ja 2 momentti laissa 924/2003, 13 §:n 3 momentti ja 22 §:n 1 momentti laissa 1029/2004, (poist.) 17 §:n 1—3 momentti laissa 902/1996, 17 §:n 4 momentti laissa 1043/1998, 18 § laeissa 1274/1997 ja 936/2000, 21 §:n 1 momentti mainituissa laeissa 977/1993 ja 902/1996, 21 §:n 4 momentti laissa 1313/1989 (poist.) ja 22 §:n 2 momentti laissa 724/2002, seuraavasti:

2, 3, 7, 11—13, 15 ja 16 §
(Kuten HE)

17 §
(1—3 mom. kuten HE)
Edellä 2 ja 3 momentin mukaisesti laskettua vakuutusmaksua alennetaan 20 prosentilla, jos maatalousyrittäjä on vakuutusmaksun kohdistu-

misvuotta edeltävän lokakuun 1 päivänä kuulunut työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitettua työterveyshuollon piiriin. Alennuksen saaminen edellyttää lisäksi, että mainitun lain 12 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu työpaikkakäynnistä on edellä mainittuun ajankohtaan mennessä kulunut enintään neljä vuotta. Viimeksi mainitusta edellytyksestä voidaan poiketa, jos

työterveyshuoltoon liittymisestä on kulunut enintään neljä vuotta edellyttäen kuitenkin, että työpaikkakäynnin suorittamisesta on sovittu, ja myöhemminkin, jos osoitetaan, että työpaikkakäyntiä ei ole maatalousyrittäjästä riippumattomasta syystä voitu suorittaa sanotussa ajassa. Ellei vakuutuksen päättymisestä muuta johdu, alennus myönnetään täysin kalenterivuosisen sen

vuoden loppuun asti, jonka kuluessa edellytykset alennuksen saamiselle päättyvät. (Uusi)

— — — — —
18, 21 ja 22 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Valto Koski /sd
jäsen. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löfv /r
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk

Aila Paloniemi /kesk
Leena Rauhala /kd
Juha Rehula /kesk
Paula Risikko /kok
Tapani Tölli /kesk
Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.